

literatura
ÀLEX MILIAN

Àlex Martín Escribà

«Aquest llibre és un vermut per fer venir ganes de llegir novel·la negra»

Àlex Martín Escribà (Barcelona, 1974) dirigeix, des de fa nou anys, la col·lecció de novel·la negra “crims.cat” d’Alrevés Editorial. Ell signa el número 50 d’aquest segell amb una visió del gènere al nostre país: “Escrits policíacs. De ‘la cua de palla’ a ‘crims.cat’”.

Els vostres *Escrits policíacs* projecten un futur optimista sobre la novel·la negra i policíaca en català. Són bons temps per a la novel·la negra?

—Sí, perquè la producció és prou exuberant: la qualitat dels autors que tenim en aquests moments no l’hem tinguda mai. Al llibre recordo una primera fornada als setanta, amb aquella generació de Jaume Fuster, Margarida Aritzeta i Antoni Serra, que va intentar una primera incursió. Però ara tenim autors clàssics que han continuat —com l’Aritzeta i l’Andreu Martín— i molts noms nous molt repartits geogràficament. Des de Mallorca i, sobretot, des de València arriben molts autors. Podem dir que estem en un moment molt divers de tendències, de variants i de procedència dels autors. Una altra cosa és el mercat, la quantitat de lectors no acompanya la quantitat i qualitat d’escriptors. Però això seria una altra qüestió.

—Ara mirem la col·lecció ‘La cua de palla’ i ens sembla una meravella, però és la feina de molts anys. D’aquí uns mesos, nou anys després d’ha-

**Escrits policíacs.
De “La cua de palla”
a “Crims.cat”**

ÀLEX MARTÍN ESCRIBÀ

Editorial Alrevés
Barcelona, 2020
192 pàgines

ver començat ‘crims.cat’ ja haureu editat 55 títols. Ha estat fàcil?

—Avui “La cua de palla” ens la mirem amb molt sentimentalisme, perquè era pionera i perquè va donar a conèixer autors estrangers que ni tan sols s’havien publicat en castellà. Espero que, amb una certa distància temporal, “crims.cat” també serà una col·lecció apreciada per haver llançat una allau d’autors importants i de traduccions d’autors inèdits —escriptors que, encara ara, no s’han traduït a cap llengua de l’Estat. Això, per a un director, és una feina molt apassionant de fer.

I són 55 títols, que és un nombre que ja s’acosta molt al volum de títols que va publicar “La cua de Palla” en els anys seixanta [71 títols], o “La Negra” de La Magrana [62 títols en la primera època].

—La selecció d’autors inèdits, a més, és d’autors contemporanis, com Flavio Soriga, Sandrine Collette i François Thomazeau.

—Un dels objectius era publicar escriptors actuals catalans i escriptors d’ara, sobretot de la franja me-

cinema
‘Save yourselves’, una proposta que entrecreuja la comèdia minimalista, el cinema independent i la ciència-ficció.

televisió
‘Antidisturbis’ ainsisteix en la situació de desemparament, que retrata aquest cos com titelles dels de dalt.

diterrània (Itàlia, França i Portugal), perquè crec que tenen també punts en comú amb els autors catalans: una certa visió humorística, una serialitat i un cert costumisme. D’alguna manera, es veu com els països del nostre costat tenen punts en comú amb els d’aquí, d’on va sortir l’etiqueta “mediterrània” per a definir una identitat concreta per a la novel·la negra. “Crim.cat” és una col·lecció molt mediterrània. Carlotto ja estava descobert, però Flavio Soriga no havia estat traduït al català. I Sandrine Collette i François Thomazeau, ni al català ni al castellà. Encara ara no els pot llegir cap lector en castellà. I “crims.cat” els hem descobert.

—**No us heu plantejat alguna traducció dels clàssics de la novel·la negra americana? De Jim Thompson, James M. Cain o Horace McCoy tampoc no hi ha tantes traduccions fetes —i encara menys a l’abast.**

—Una de les intencions que tenim en els propers anys és anar publicant algun clàssic. Hi ha obres d’aquests autors que no s’han traduït al català. Quan complim deu anys sí que volem fer alguna edició especial d’un autor nord-americà. A més, t’avanço que segurament publicarem *Memòria mortal* de Didier Daeninckx, un autor francès que es va publicar fa temps a “La Negra” de La Magrana. *Memòria mortal* parla de la massacre d’algerians a París el 1961 i l’any vinent farà 60 anys d’aquells fets. De tant en tant, anem recuperant algun text clàssic. Com també vam recuperar *Algú que no hi havia de ser* de Manuel de Pedrolo.

—**Per què us vau decidir a començar la col·lecció ‘crims.cat’ el 2012?**

—Quan vam començar, no hi havia cap col·lecció de novel·la negra. Vam ser els pioners. M’adonava que als seixanta hi havia hagut “La cua de palla” i als vuitanta, “La Negra”, i després “Seleccions de la Cua de Palla” que dirigia en Xavier Coma. I el 2000 vam veure que hi havia molts autors, una allau important de gent que escrivia novel·la negra i els hi vaig proposar a Alrevés Editorial. A partir d’aquí n’han nascut altres col·leccions.

Alex Martín Escribà

ons. Això és bon símptoma. 52 títols ja és una col·lecció consolidada.

—**I tant.**

—Som a punt d’arribar als 10 anys i ja comencem a tindre consistència i maduresa.

—**Us dona garanties de futur la nòmina d’autors?**

—I tant. Jo estic molt orgullós, especialment de la nòmina d’autors valencians que tenim, començant pel mestre Xavier Aliaga i seguint per Juli Alandes, Silvestre Vilaplana i Isabel-Clara Simó —a la qual vam publicar un dels últims llibres. Per tant, penso que la nòmina d’escriptors valencians és senzillament espectacular per la qualitat dels seus escrits. Després, el ventall d’autors que tenim a Barcelona, a Mallorca i arreu... Penseu que tinc quinze títols emparaulats ja. Et sabria dir tots els títols fins al número 70 de la col·lecció. Tenim novel·la negra per temps. El futur és molt negre.

—**A *Escrips policiacs* fa un repàs històric i geogràfic (Catalunya, País Valencià, Mallorca), urbà i rural...**

—El llibre vol ser una introducció a la novel·la negra catalana. Exposar el que hi ha i que cadascú pugui triar i remenar en un calaix molt ampli. I he volgut desenvolupar-ho en tres eixos principals: el primer serien els nostres clàssics. Sempre tinc cura d’explicar d’on venim. Els nostres pioners: les figures de Rafael Tasis, Manuel de Pedrolo i Jaume Fuster són bàsiques per entendre-ho. Tasis, perquè escriu novel·la policíaca des de l’exili de París, perquè tradueix Simenon i escriu *La Bíblia valenciana*, que és un text icònic. Pedrolo, no només perquè introdueix el model nord-americà sinó també perquè és capaç de fer una literatura existencialista, dels nous límits. I, finalment, Fuster, perquè és l’home que arrossega la tradició i engresca moltíssima gent de la seva generació a escriure narrativa popular —no només negra; també fantàstica i ciència-ficció. I també s’havia de parlar de l’Andreu Martín i del Ferran Torrent.

—**El segon eix seria la ubicació geogràfica dels autors.**

→ —Sí, em feia molta il·lusió parlar del que hi ha a Mallorca, a Barcelona i a València, i d'aquells que escriuen sobre entorns rurals —tenim molta novel·la negra rural.

—**I el tercer eix?**

—Per acabar, volia relacionar novel·la negra i crisi, perquè els grans períodes del gènere coincideixen amb èpoques de crisi. Fixem-nos en els Estats Units i el que van fer Hammet i Chandler en aquella crisi del 29. Volia fer un llibre molt panoràmic, molt divulgatiu.

—**És un llibre que engresca a llegir.**

—Sí, un vermut, per fer venir ganes de llegir novel·la negra.

—**És cert que calia una visió àmplia perquè, si no, els catalans coneixen molt els autors catalans i Ferran Torrent i els valencians coneixen molt els valencians i Andreu Martín. I hi**

ha d'altres autors que no superen les fronteres autonòmiques.

—És cert. Per això tenia moltes ganes de fer un capítol sobre València, perquè ja comença a tenir una tradició important i moltes variants. Per exemple, el que ha fet ara la Núria Cadenes amb *Guillem* o els llibres d'en Silvestre Vilaplana, que és una meravella d'escriptor. Poca gent utilitza l'humor com l'utilitza el Xavier Aliaga. El llibre vol destacar això, que tenim bona qualitat, grans autors i potencial. Després de 49 novel·les publicades, em semblava útil un llibre del director que exposés el que estem fent i la línia que seguirem.

—**De les Illes Balears, et fixes molt en Mallorca. Són menys productives Menorca i Eivissa?**

—Sí, sobretot perquè Mallorca va tenir força repercussió per la Maria An-

tònia Oliver, en Josep Camps i l'Antoni Serra i Bauçà. Aleshores té una tradició important que han seguit Guillem Frontera, Sebastià Benassar, Miquel Vicens... L'illa de Mallorca, per les qüestions socials, polítiques i econòmiques, i per l'alt nivell de corrupció, és lògic que tingui més producció negra que Menorca o Eivissa. Ara estic pensant en *Sicília sense morts* d'en Frontera. La gran preocupació dels escriptors mallorquins és l'alt nivell de corrupció i, d'altra banda, per la constant preocupació pel turisme de masses i el que significa per a l'illa a nivell mediambiental, a nivell de construcció, etc.

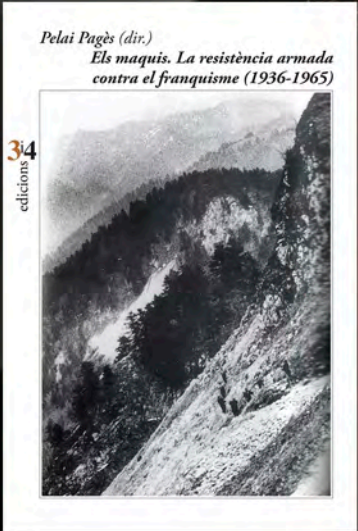
—**Però de corrupció, el Principat i el País Valencià també van ben servits.**

—Sí, de fet, només a través de la corrupció es podria fer un altre capítol i anar emparentant autors valencians —començant per Ferran Torrent, Xavier Aliaga i Esperança Camps, amb *La cara B*— i autors catalans. Precisament, la novel·la negra té aquesta capacitat de radiografiar la societat que vivim. La ciència-ficció ho pot fer des d'una visió molt més distòpica. En canvi, la novel·la negra ho pot fer des d'una capacitat molt més realista.

—**En la novel·la valenciana destaquen sobretot l'ús de l'humor, que tu connectes amb la tradició d'Escalante i Bernat i Baldoví, cosa que potser és excessiva.**

—Pot ser és una mica excessiu, però volia donar a entendre que una de les característiques de la narrativa valenciana és que és desinhibida. Penseu que els escriptors valencians tenen una capacitat per a trencar les pors. I aquestes pors es transmeten amb l'humor. És cert que, quan parlem d'humor, parlem d'un terme molt genèric i ens en podem anar a la paròdia, a la sàtira —un dels grans vessants de la novel·la negra valenciana. A més, hi ha també la desinhibició sexual. El recurs de tot allò popular també és molt patent —el joc de pilota valenciana, per exemple, hi apareix sovint.

@alexmilianbeser

**LA RESISTÈNCIA ARMADA
CONTRA EL FRANQUISME
(1936-1965)** de PELAI PAGÈS (Dir.)

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat